

USE OF BASIC BAGLAMA PERFORMANCE TECHNIQUES IN BAGLAMATEACHING METHODS

Salih AKKAŞ*
Emirhan GÜLER**1

*Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
**Araştırma Görevlisi, Adıyaman Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Müzikoloji Bölümü

Abstract

It is known that method studies have a very important role in instrument teaching. Many methods are also written for the baglama. But when examining the methods written for the baglama, it is noticeable that there are many differences in the context of technique and content. One of these differences is the use of baglama performance techniques in various ways from a terminological and symbolic point of view. It is possible to say that the different nomenclature of any performance technique on the baglama and its display with different symbols lead to various problems in terms of education and training. The research is aimed at due diligence and demonstrates a descriptive property. The data was obtained by scanning the source. A total of 35 baglama teaching methods have been identified and these methods have been studied in similar and different aspects. As a result, it has been seen that some of the same performance techniques are used differently in baglama teaching methods, and some of them do not include any performance techniques.

Key Words: Baglama, Baglama Methods, Baglama Teaching, Baglama Performance Techniques.

BAĞLAMADA TEMEL İCRA TEKNİKLERİNİN BAĞLAMA ÖĞRETİM METOTLARINDAKİ KULLANIM DURUMU

Özet

Çalgı öğretiminde metot çalışmalarının çok önemli bir role sahip olduğu bilinmektedir. Bağlama için de birçok metodun yazıldığı görülmektedir. Ancak bağlama için yazılan metotlar incelendiğinde teknik ve içerik bağlamında birçok farklılığın olduğu göze çarpmaktadır. Bu farklılıklardan biri; bağlama icra tekniklerinin terminolojik ve sembolik açıdan çeşitli şekillerdeki kullanımınıdır. Bağlamadaki herhangi bir icra tekniğinin farklı isimlendirilmesinin ve farklı sembollerle gösterilmesinin eğitim ve öğretim açısından çeşitli problemlere yol açtığını söylemek mümkündür. Araştırma durum tespiti yapmaya yönelik olup betimsel bir özellik sergilemektedir. Veriler kaynak taraması yapılarak elde edilmiştir. Toplam 35 adet bağlama öğretim metodu tespit edilmiş olup bu metotlar benzer ve farklı yönleriyle incelenmiştir. Sonuç olarak bağlama öğretim metotlarında bazı icra tekniklerinin aynı bazılarının farklı kullanıldığı, bazılarında ise hiçbir icra tekniğine yer verilmediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Bağlama, Bağlama Metotları, Bağlama Öğretimi, Bağlama İcra Teknikleri.

1. Giriş

Bağlama Türk halk müziğinin en yaygın çalgılarından biridir. Çok köklü bir geçmişe sahip olan bağlamanın kökenine yönelik birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalar sonucunda bağlamanın Orta Asya'dan geldiği ve kopuzdan türediği çoğu araştırmacı tarafından kabul edilmektedir. Bağlamanın Orta Asya kökenli olduğuna yönelik Parlak'ın (2000) tespitleri şu şekildedir: "Araştırmalar 'bağlamanın' Asya kökenli kopuzdan geldiğini ortaya koymaktadır. Asya insanının en eski kültür ürünlerinden biri olarak kabul edilen kopuz, çok geniş bir sahaya yayılmış ve ait olduğu toprakların adeta sembolü haline gelmiştir. Kopuz yalnız Asya kültüründe değil, Anadolu kültüründe de önemli bir rol oynamıştır. İslamiyet'ten önce Asya Türk topluluklarının inanç sistemi olan Şamanizm de şamanın kopuz eşliğinde çeşitli törenleri yönettiği ve günlük yaşamı yönlendirdiği görülmektedir" (s.5). Konuya yönelik Demirsipahi (1975) "Bağlamanın kökeni kopuza dayanır. Kopuz Orta Asya'dan Çin'e, Kıpçaklara, oradan da Avrupa'ya yayılmış, Hunlulardan Bizans'a geçmiş, Oğuzlarla Anadolu'ya girmiş, Selçuklularla' da yerleşmiştir" (s.165). Diğer yandan bağlamanın günümüzdeki mevcut

¹ Sorumlu Yazar E-mail: eguler@adiyaman.edu.tr / Doi: 10.22252/ijca.945840

halinin Anadolu'da şekillendiği görülmektedir. Parlak'a (2000) göre, "kopuz ve onun devamı olan bağlama enstrümanı, en önemli değişim ve gelişimini Anadolu'da sağlamıştır. Asya müzik kültürünün köklü bir uzantısı olarak Anadolu'ya taşınan kopuz, çeşitli medeniyetlerin beşiği olan Anadolu topraklarının zengin kültürü içinde yoğrulmuş, zamanla çok gelişmiş bir yapıya ulaşmıştır" (s.62). Kopuzun önemli değişim ve gelişimlerinin Anadolu'da gerçekleştiği birçok araştırmacının ortak fikridir. Konuyla ilgili olarak Ataman (1970), "Şimdiki bağlama cinsi çalgıların atası diyebileceğimiz kopuz, soyca uzun saplı, armut biçimi ya da üç kenar gövdeli, önceleri kil telli ve ses perdeleri yokken, Anadolu'ya gelince şöyle böyle XIV. y.y. da madeni tel takılmak ve bağır sak kırıktan ses perdeleri bağlanmak suretiyle oldukça gelişkin bir şekil almıştır" (s.10) diyerek kopuzun Anadolu'daki gelişmelerine dikkat çekmiştir. Bağlamanın tarihsel süreç içerisinde gelişimi ele alındığında günümüzdeki son halini Anadolu'da özellikle son birkaç yüzyıl içerisinde tamamladığı görülmektedir. Kurubaş'a (2020) göre, "...bağlama, yüzyıllar boyunca farklı coğrafyalarda, birçok önemli medeniyetle etkileşim sürecinden geçerek günümüze kadar gelmiş ve değişime uğrayarak hayatini sürdürmüştür. Mevcut haliyle günümüze kadar gelebilen bağlamanın Anadolu müzik geleneği içerisinde kendine özgü icra yapısı ve sembolik değeriyle önemli bir yer edindiğini söylemek mümkündür" (s.11). Konuya yönelik Haşhaş'ın (2013) tespitleri şu şekildedir. "Bağlama ve bağlama ailesindeki sazların, çok büyük kültürel ve icrasal çeşitlilikleri bünyelerinde barındırmalarına rağmen, bugünkü fiziksel şekilleri itibari ile ortalama yetmiş ile yüz yıllık geçmişleri olan sazlar olduğu saptanmıştır. Daha açık bir ifadeyle, günümüzde kullanılan standart boyutlardaki bağlama ve bağlama ailesindeki sazların tarihinin, cumhuriyet dönemiyle başladığı düşünülmektedir" (s.6).

1.1. Bağlama Eğitimi ve Öğretimi

Bağlama icrasına yönelik yapılan araştırmada bağlama icrasının geçmişten günümüze usta çırak ilişkisi ile aktarıldığı ancak son yüzyıl içerisinde metodolojik çalışmalarla desteklendiği görülmektedir. Geleneksel yöntemlerle yapılan bağlama eğitiminin temelini meşk yöntemi ve buna bağlı olarak usta-çırak ilişkisi yoluyla sürdürülen bağlama eğitimi oluşturmaktadır. Meşk yöntemi ve bunun paralelinde usta çırak ilişkisi bağlamanın içerisinde barındırdığı icra zenginliğinin öğrenim/öğretiminde en önemli unsurların başında gelmektedir.

Kaygusuz (2014) *meşk* kavramını şu şekilde tanımlamaktadır: "Meşk, bir müzik eserinin hoca tarafından talebeye kısım kısım veya bütünüyle defalarca tekrar ettirilerek öğretilmesi demektir" (s.1464). Ayrıca Behar'ın (2014) konuya yönelik tespitleri şu şekildedir: "Meşk yüz yüze eğitim gerektirir. Talebenin hocasının karşısında oturup başından sonuna dek onun yaptıklarını, söyleyip okuduklarını, hareketlerini iyice anlaması, özümsemesi, yorumlaması ve sonra yüzüne karşı tekrar etmesi gerekir" (s.56).

Bağlama icrasının öğrenimi/öğretiminde son yüzyıl içerisinde usta çırak ilişkisinin yanında metodolojik yöntemlerin de kullanıldığı görülmektedir. Ersoy (2007) bağlama için sistemli çalışmaların Yurttan Sesler Korosu'ndaki toplu icralarla başladığını söylemektedir. Buna göre; "1940'lı yıllarda Muzaffer Sarısözen ile başlayan Türk halk müziği yayınlarının getirdiği toplu çalım (tüm çalgıların bir arada aynı ezgiyi seslendirme edimi) olgusu, uyum konusunu da gündeme getirir. İşte o zamanlardan itibaren bağlama çalımına yönelik sistemli çalışmalar başlar" (s.273). "Yazılı bir metot takip edilerek, o metodun bilgileri ışığında sürdürülen bağlama öğretimi, metodolojik yöntemlerle yapılan bağlama öğretiminin tanımını kapsamaktadır" (Haşhaş & İmik, 2015: s.14). Bağlamaya yönelik hazırlanan metotlar incelendiğinde içerik ve yöntem bakımından birçok farklılığın olduğu göze çarpmaktadır. Konuya yönelik Göktaş'ın (2020) tespitleri şu şekildedir; "müzik eğitimi veren kişilerce veya kurumlarca hazırlanan metodolojik yöntemler vasıtasıyla da bağlama icrası öğrenilip öğretilmektedir. Ancak usta-çırak ilişkisinde olduğu gibi her usta icracının kişisel icra becerilerini birbirinden farklı olarak geliştirip aktarmasına benzer metodolojik yöntemlerin de kişilerce farklı yazıldığı ve bu metotlarda kişilerin kendi bilgi ve tecrübelerine dayalı yorumlarının aktarıldığı görülmektedir" (s. 82).

2. Araştırmanın Modeli

2.1. Amaç ve Önem

Araştırma; mevcut bağlama öğretim metotlarındaki temel icra tekniklerinin kullanım durumuna odaklanmaktadır. Araştırmanın bağlama öğretim metotlarındaki temel icra tekniklerinin kullanım durumunu incelemesi ve metotlar arasındaki farklılıkları tespit etmesi bakımından önem arz ettiği düşünülmektedir.

2.2. Yöntem

Araştırma bağlama öğretim metotlarındaki temel icra tekniklerinin kullanım durumunu tespit etmeye yöneliktir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. "Tarama, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan araştırma modelidir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır" (Karasar, 2018:109).

Araştırma sürecinde 35 adet bağlama öğretim metodu incelenmiştir. Bu metotlarda yer alan temel icra teknikleri terminolojik ve sembolik açıdan araştırılmıştır. Bu kapsamda temel icra tekniklerinden

çarpma/vurma/çekme/legato/boğumlama/boğma (∨, ^, —, ③, ③), süsleme/vibrasyon/parmak trili/titretme (♯, ♯, ♯, ♯, ♯, ♯, ♯, ♯, ♯, ♯), takma tezene (♯, ♯, ♯, ♯, ♯, ♯, ♯, ♯, ♯, ♯), kaydırma (glisando) (♯, ♯, ♯, ♯, ♯, ♯, ♯, ♯, ♯, ♯) ve tarama tezene/tremolo (♯, ♯, ♯, ♯, ♯, ♯, ♯, ♯, ♯, ♯) icra tekniklerindeki benzer ve farklı yönler ele alınarak konuya yönelik tespitler yapılmaya çalışılmıştır.

3. Bulgular ve Yorum

3.1. Bağlama İcra Tekniklerinin Bağlama Öğretim Metotlarındaki Kullanımı

Araştırmada 35 bağlama öğretim metodu incelenmiştir. İncelenen bağlama öğretim metotları arasında icra tekniklerinin gösterimi açısından birçok farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılıklar Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1

Bağlama Öğretim Metotlarındaki İcra Tekniklerinin Terminolojik ve Sembolik Açıdan Gösterimleri

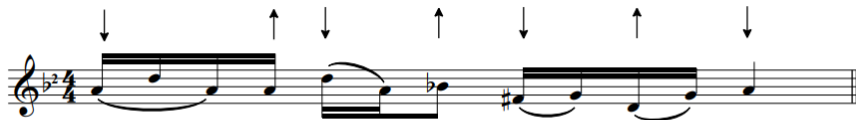
Terminolojik Adlandırma	Sembolik Gösterim
Çarpma/Vurma/Çekme/Legato/Boğumlama/Boğma	∨ ^ — ③ ③
Süsleme/Vibrasyon/Parmak Trili/Titretme	♯ ♯ ♯ ♯ ♯ ♯ ♯ ♯ ♯ ♯
Takma Tezene	♯ ♯ ♯ ♯ ♯ ♯ ♯ ♯ ♯ ♯
Kaydırma (Glisando)	♯ ♯ ♯ ♯ ♯ ♯ ♯ ♯ ♯ ♯
Tarama Tezene/Tremolo	♯ ♯ ♯ ♯ ♯ ♯ ♯ ♯ ♯ ♯

Tablo 1’de bağlama öğretim metotlarındaki icra tekniklerinin terminolojik ve sembolik açıdan kullanım durumları görülmektedir. Buna göre aynı icra tekniklerinin birden fazla isimle ve sembolle kullanıldığı göze çarpmaktadır.

Bu araştırmada ele alınan bağlama icra teknikleri “çarpma/vurma/çekme/legato/boğumlama/boğma” “süsleme/vibrasyon/parmak trili/titretme”, “takma tezene”, “kaydırma (glisando)”, “tarama tezene/tremolo” şeklinde sıralanabilir.

• Çarpma/Vurma/Çekme/Legato/Boğumlama/Boğma

İncelenen bağlama öğretim metotlarında “çarpma/vurma/çekme”, “legato/boğumlama/boğma” adlandırmalarıyla ifade edilen icra tekniğinin çeşitli sembolik gösterimleriyle karşılaşılmıştır. Bu icra tekniğinin bağlama öğretim metotlarında farklı isimlendirmeler ve sembolik gösterimlerle kullanıldığı tespit edilmiştir. Bazı metotlarda legato/boğumlama/boğma adlandırmalarıyla “—” şeklinde gösterilen bu icra tekniğinin bazı metotlarda ise iki farklı şekilde ele alındığı görülmüştür. Bunlardan çarpma/vurma olarak adlandırılanlarının “∨” ve “③” şeklinde, çekme olarak adlandırılanların ise “^” ve “③” şeklinde kullanıldığını söylemek mümkündür. Legato/Boğumlama/Boğma adlandırmalarıyla “—” şeklinde gösterilen sembolün metotlardaki kullanım durumu şekil 1’de görülmektedir.

Şekil 1. “Legato/boğumlama/boğma” tekniğinin — şeklinde gösterimi

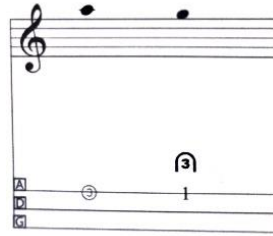
Şekil 1’de görülen “legato/boğumlama/boğma” tekniğinin bağlama öğretim metotlarında “” sembolüyle toplam 10 metotta ortak olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Çarpma/vurma adlandırmasıyla “” ve “”şeklinde gösterilen sembollerin metotlardaki kullanım durumu şekil 2 ve şekil 3’te görülmektedir.

Şekil 2. Çarpma/vurma tekniğinin şeklinde gösterimi

Şekil 2’de görülen “çarpma/vurma” tekniğinin bağlama öğretim metotlarında “” sembolüyle toplam 12 metotta ortak olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 3. Çarpma/vurma tekniğinin şeklinde gösterimi

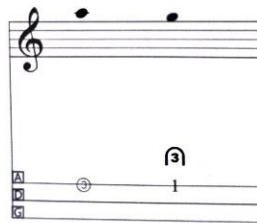
Şekil 3’te görülen “çarpma/vurma” tekniğinin bağlama öğretim metotlarında “”sembolüyle sadece 1 metotta kullanıldığı tespit edilmiştir.

Çekme adlandırmasıyla “” ve “”şeklinde gösterilen sembollerin metotlardaki kullanım durumu şekil 4 ve şekil 5’te görülmektedir.

Şekil 4. Çekme tekniğinin şeklinde gösterimi

Şekil 4’te görülen “çekme” tekniğinin bağlama öğretim metotlarında “” sembolüyle toplam 12 metotta ortak olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 5. Çekme tekniğinin şeklinde gösterimi

Şekil 5’te görülen “çekme” tekniğinin bağlama öğretim metotlarında “” sembolüyle sadece 1 metotta kullanıldığı tespit edilmiştir. İncelenen metotlardan 12 metotta ise “çarpma/vurma-çekme”, “legato/boğumlama/boğma” icra tekniğinin herhangi bir gösterimine rastlanmamıştır.

Elde edilen verilere göre “çarpma/vurma-çekme”, “legato/boğumlama/boğma” icra tekniğinin bağlama öğretim metotlarında farklı isimlendirildiği ve farklı sembollerle gösterildiği görülmektedir. Bu durumun bağlama öğretim metotları arasında standardizasyonun sağlanamamasında önemli bir etken olduğu düşünülmektedir.

• **Süsleme/vibrasyon/parmak trili/titretme**

İncelenen bağlama öğretim metotlarında “süsleme”, “vibrasyon”, “parmak trili” ve “titretme” adlandırmalarıyla ifade edilen icra tekniğinin çeşitli sembolik gösterimleriyle karşılaşılmıştır. Bu icra tekniğinin bağlama öğretim metotlarında farklı isimlendirmeler ve sembolik gösterimlerle kullanıldığı tespit edilmiştir. “Süsleme”,

“vibrasyon”, “parmak trili” ve “titretme” adlandırmalarıyla ve “”, “”, “”, “”, “”, “”, “” şeklinde gösterilen sembollerin metotlardaki kullanım durumu şekil 6, 7, 8, 9, 10 ve 11’de görülmektedir.

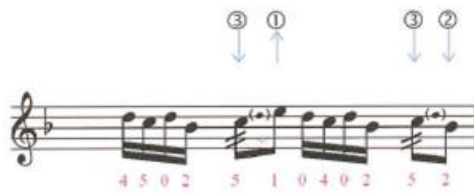
Şekil 6. Süsleme/vibrasyon/parmak trili/titretme tekniğinin şeklinde gösterimi

Şekil 6’da görülen “süsleme/vibrasyon/parmak trili/titretme” tekniğinin bağlama öğretim metotlarında şeklinde toplam 2 metotta ortak olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 7. Süsleme/vibrasyon/parmak trili/titretme tekniğinin şeklinde gösterimi

Şekil 7’de görülen “süsleme/vibrasyon/parmak trili/titretme” tekniğinin bağlama öğretim metotlarında şeklinde toplam 3 metotta ortak olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 8. Süsleme/vibrasyon/parmak trili/titretme tekniğinin şeklinde gösterimi

Şekil 8’de görülen “süsleme/vibrasyon/parmak trili/titretme” tekniğinin bağlama öğretim metotlarında şeklinde sadece 1 metotta kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 9. Süsleme/vibrasyon/parmak trili/titretme tekniğinin şeklinde gösterimi

Şekil 9'da görülen “süsleme/vibrasyon/parmak trili/titretme” tekniğinin bağlama öğretim metotlarında “” şeklinde sadece 1 metotta kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 10. Süsleme/vibrasyon/parmak trili/titretme tekniğinin şeklinde gösterimi

Şekil 10'da görülen “süsleme/vibrasyon/parmak trili/titretme” tekniğinin bağlama öğretim metotlarında “” şeklinde toplam 2 metotta ortak olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 11. Süsleme/vibrasyon/parmak trili/titretme tekniğinin şeklinde gösterimi

Şekil 11'de görülen “süsleme/vibrasyon/parmak trili/titretme” tekniğinin bağlama öğretim metotlarında “” şeklinde toplam 4 metotta ortak olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. İncelenen metotlardan 22 metotta ise süsleme”, “vibrasyon”, “parmak trili” ve “titretme” tekniğinin herhangi bir gösterimine rastlanmamıştır.

Elde edilen verilere göre “süsleme/vibrasyon/parmak trili/titretme” icra tekniğinin bağlama öğretim metotlarında farklı isimlendirildiği ve farklı sembollerle gösterildiği görülmektedir. Bu durumun bağlama öğretim metotları arasında standardizasyonun sağlanamamasında önemli bir etken olduğu düşünülmektedir.

• Takma Tezene

İncelenen bağlama öğretim metotlarında “takma tezene” adlandırmasıyla ifade edilen icra tekniğinin iki çeşit gösterimiyle karşılaşılmıştır. Bu icra tekniğinin bağlama öğretim metotlarında farklı sembolik gösterimlerle kullanıldığı tespit edilmiştir. “Takma tezene” adlandırmasıyla ve “”, “” şeklinde gösterilen sembollerin metotlardaki kullanım durumu Şekil 12, ve Şekil 13'te görülmektedir.

Şekil 12. Takma tezene tekniğinin şeklinde gösterimi

Şekil 12'de görülen “takma tezene” tekniğinin bağlama öğretim metotlarında “” şeklinde toplam 3 metotta ortak olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 13. Takma tezene tekniğinin şeklinde gösterimi

Şekil 13'te görülen “takma tezene” tekniğinin bağlama öğretim metotlarında “” şeklinde toplam 4 metotta ortak olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. İncelenen metotlardan 28 metotta ise “takma tezene” tekniğinin herhangi bir gösterimine rastlanmamıştır.

Elde edilen verilere göre “takma tezene” icra tekniğinin bağlama öğretim metotlarında farklı sembollerle gösterildiği görülmektedir. Bu durumun bağlama öğretim metotları arasında standardizasyonun sağlanamamasında önemli bir etken olduğu düşünülmektedir.

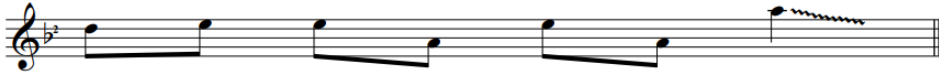
• Kaydırma (Glissando)

İncelenen bağlama öğretim metotlarında “kaydırma (glisando)” adlandırmasıyla ifade edilen icra tekniğinin iki çeşit gösterimiyle karşılaşılmıştır. Bu icra tekniğinin bağlama öğretim metotlarında farklı sembolik gösterimlerle kullanıldığı tespit edilmiştir. “Kaydırma (glisando)” adlandırmasıyla ve , şeklinde gösterilen sembollerin metotlardaki kullanım durumu şekil 14 ve şekil 15'te görülmektedir.

Şekil 14. Kaydırma (Glisando) tekniğinin şeklinde gösterimi

Şekil 14'te görülen “kaydırma (glisando)” tekniğinin bağlama öğretim metotlarında şeklinde toplam 3 metotta ortak olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 15. Kaydırma (Glisando) tekniğinin şeklinde gösterimi

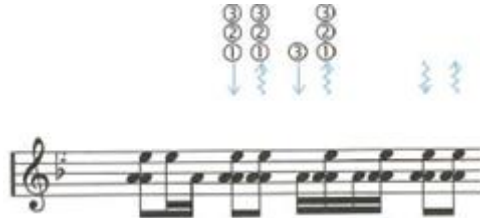
Şekil 15'te görülen “kaydırma (glisando)” tekniğinin bağlama öğretim metotlarında şeklinde toplam 2 metotta ortak olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. İncelenen metotlardan 30 metotta ise “kaydırma (glisando)” tekniğinin herhangi bir gösterimine rastlanmamıştır.

Elde edilen verilere göre “kaydırma (glisando)” icra tekniğinin bağlama öğretim metotlarında farklı sembollerle gösterildiği görülmektedir. Bu durumun bağlama öğretim metotları arasında standardizasyonun sağlanamamasında önemli bir etken olduğu düşünülmektedir.

• Tarama Tezene/Tremolo

İncelenen bağlama öğretim metotlarında “tarama tezene ve “tremolo” adlandırmalarıyla ifade edilen icra tekniğinin çeşitli sembolik gösterimleriyle karşılaşılmıştır. Bu icra tekniğinin bağlama öğretim metotlarında farklı isimlendirmeler ve sembolik gösterimlerle kullanıldığı tespit edilmiştir. “Tarama tezene ve “tremolo”

adlandırmalarıyla ve ve şeklinde gösterilen sembollerin metotlardaki kullanım durumu şekil 16 ve şekil 17'de görülmektedir.

Şekil 16. Tarama tezene/tremolo tekniğinin şeklinde gösterimi

Şekil 16'da görülen “tarama tezene/tremolo” tekniğinin bağlama öğretim metotlarında şeklinde toplam 2 metotta ortak olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 17. Tarama tezene/tremolo tekniğinin şeklinde gösterimi

Şekil 17’de görülen “tarama tezene/tremolo” tekniğinin bağlama öğretim metotlarında şeklinde sadece 1 metotta kullanıldığı tespit edilmiştir. İncelenen metotlardan 32 metotta ise “tarama tezene” tekniğinin herhangi bir gösterimine rastlanmamıştır. Elde edilen verilere göre “takma tezene” icra tekniğinin bağlama öğretim metotlarında farklı sembollerle gösterildiği görülmektedir. Bu durumun bağlama öğretim metotları arasında standardizasyonun sağlanamamasında önemli bir etken olduğu düşünülmektedir.

Bağlama öğretim metotlarında temel icra tekniklerinin kullanım bakımından standart olmadığını ve bu durumun bağlama öğrenimine/öğretimine olumsuz bir şekilde yansıdığını, bağlama öğreniminde/öğretiminde herkesin farklı yol izlediğini ve bu sebeple icracılar arasında uyumsuzlukların ortaya çıktığını söylemek mümkündür.

4. Sonuç ve Öneriler

Sonuçlar

Bağlama icrasının öğrenimi/öğretimi geçmişten günümüze usta/çırak ilişkisiyle süregelmiştir. Son yüzyıl içerisinde bağlamanın öğrenimi/öğretimine yönelik metodolojik çalışmaların da başladığı görülmektedir. Yapılan araştırmada bağlama icrasının öğrenimi/öğretimine yönelik yazılan birçok metotla karşılaşılmıştır. Bu metotlar arasında belirli bir standardizasyonun bulunmadığı görülmektedir. Bağlama öğretim metotlarındaki standardizasyonun sağlanamamasında birçok etkenin olduğu söylenebilir. Bu etkenlerden biri de bağlamadaki temel icra tekniklerinin isimlendirme ve sembolik açıdan farklılıklar taşımasıdır. Bu durumun bağlama öğrenimine/öğretimine olumsuz bir şekilde yansıdığı ve öğrenimde/öğretimde her öğreticinin farklı bir yol izlemesine sebep olduğu tespit edilmiştir. Bağlama öğretim metotlarında yer alan temel icra tekniklerinin kullanım durumuna yönelik ulaşılan sonuçları şu şekilde sıralamak mümkündür:

Tespit edilen mevcut bağlama öğretim metotlarında;

- “Çarpma/vurma-çekme”, “Legato/boğumlama/boğma” olarak adlandırılan icra tekniğinin farklı isimlerle ve farklı sembollerle gösterildiği,
- “Legato/boğumlama/boğma” olarak adlandırılan icra tekniğinin bağlama metotlarında tek bir sembole gösterildiği, buna karşın bağlamadaki aynı icra tekniğinin çekme ve çarpma/vurma olarak iki farklı şekilde isimlendirilip sembolendirildiği,
- “Legato/boğumlama/boğma” icra tekniğinin şeklinde toplam 10 metotta ortak olarak gösterildiği,
- “Çarpma/vurma” icra tekniğinin “V” ve şeklinde gösterildiği,
- “Çarpma/vurma” sembolünün (V) toplam 12 metotta ortak olarak kullanıldığı, diğer “çarpma/vurma” sembolünün () toplam 1 metotta kullanıldığı,
- “Çekme” sembolünün “^” ve şeklinde gösterildiği,
- “Çekme” sembolünün (^) toplam 12 metotta ortak olarak kullanıldığı, diğer çekme sembolünün () toplam 1 metotta ortak olarak kullanıldığı,
- Bağlama öğretim metotlarında “çarpma/vurma-çekme, “legato/boğumlama/boğma”” olarak adlandırılan icra tekniğinin 12 metotta ise herhangi bir gösterimine rastlanılmadığı,
- Bağlama öğretim metotlarında “süsleme”, “vibrasyon”, “parmak trili” ve “titretme” olarak adlandırılan icra tekniğinin farklı isimlerle ve farklı sembollerle gösterildiği,
- Bağlama öğretim metotlarında “süsleme”, “vibrasyon”, “parmak trili” ve “titretme” olarak adlandırılan

icra tekniğinin , , , , , , gibi sembollerle gösterildiği,

- “Süsleme”, “vibrasyon”, “parmak trili” ve “titretme” sembolünün 2 metotta ortak olarak gösterildiği, sembolünün 3 metotta ortak olarak gösterildiği, sembolünün sadece 1 metotta gösterildiği, sembolünün sadece 1 metotta gösterildiği, sembolünün 2 metotta ortak olarak gösterildiği, sembolünün 4 metotta ortak olarak gösterildiği, incelenen metotlardan 22 metotta ise süsleme”, “vibrasyon”, “parmak trili” ve “titretme” tekniğinin herhangi bir gösterimine rastlanmadığı,
- Bağlama öğretim metotlarında “takma tezene” olarak adlandırılan icra tekniğinin farklı sembollerle gösterildiği,
- Bağlama öğretim metotlarında “takma tezene” olarak adlandırılan icra tekniğinin , “”, “” gibi sembollerle gösterildiği,
- “Takma tezene” sembolünün 3 metotta ortak olarak gösterildiği, sembolünün ise 4 metotta ortak olarak gösterildiği, İncelenen metotlardan 28 metotta ise “takma tezene” tekniğinin herhangi bir gösterimine rastlanmadığı,
- Bağlama öğretim metotlarında “kaydırma (glisando)” olarak adlandırılan icra tekniğinin farklı sembollerle gösterildiği,
- Bağlama öğretim metotlarında “kaydırma (glisando)” olarak adlandırılan icra tekniğinin , “” gibi işaretlerle gösterildiği,
- “Kaydırma (glisando)” sembolünün 2 metotta ortak olarak gösterildiği, sembolünün ise 3 metotta ortak olarak gösterildiği, İncelenen metotlardan 30 metotta ise “kaydırma (glisando)” tekniğinin herhangi bir gösterimine rastlanmadığı,
- Bağlama öğretim metotlarında “tarama tezene” ve “tremolo” olarak adlandırılan icra tekniğinin farklı isimlerle ve farklı sembollerle gösterildiği,
- Bağlama öğretim metotlarında “tarama tezene” ve “tremolo” olarak adlandırılan icra tekniğinin , gibi sembollerle gösterildiği,
- “Tarama tezene” sembolünün 2 metotta ortak olarak gösterildiği, sembolünün ise sadece 1 metotta gösterildiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Öneriler

- Bağlama öğretim metotlarında öncelikle, icra tekniklerinin terminoloji açısından neyi ifade etmesi gerektiği tam olarak belirlenmeli, metotların dışında icra tekniklerinin tam olarak ne anlama geldiğini ifade eden kitaplar oluşturulmalıdır.
- YÖK ve MEB ortaklığında, bağlama metot yazarlarının, bağlama icracılarının, metodoloji çalışmış akademisyenlerin ve halk çalgıları ve Batı çalgıları konusunda metot çalışmış kişilerden oluşan bir kurul oluşturularak bağlamadaki icra tekniklerine hem terminolojik açıdan hem de sembolik gösterimleri açısından standartlık kazandırılmalıdır.
- İcra teknikleri terminolojik ve sembolik açıdan ortak transkripsiyon belirleyen komisyon üyelerinin bu konuya tarafsız bir şekilde yaklaşması ve fikir birliği içerisinde ortak hareket etmeleri gerekmektedir. Ayrıca var olan ve bundan sonra oluşturulacak olan metotların da ortak olarak hazırlanan transkripsiyonları temel alarak düzenlenmesi gerekmektedir.

Kaynakça

- Ataman, S. Y. (1970). “Bağlamacılık ve Bağlama Geleneği” Musiki Mecmuası Aylık Müzikoloji Dergisi, No 10. İstanbul: Yörük Matbaası.
- Behar, C. (2014). Aşk Olmayınca Meşk Olmaz. Geleneksel Osmanlı/Türk Müziğinde Öğretim ve İntikal. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

- Demirsipahi, C. (1975). *Türk Halk Oyunları*, Türkiye İş Bankası Yayınları: Ankara.
- Ersoy, İ. (2009). *Türkiye'de Uluslaşma Sürecinde Bir Simge Olarak "Bağlama"*. Halk Kültüründe Çalgılar Uluslararası Sempozyumu Bildirileri (s. 268-278). Kocaeli: Motif Vakfı Yayınları.
- Göktaş, U. (2020). "Bağlama Çalgısında Nota-İcra Farklılıklarına Sebep Olan Etkenler" İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi, 6 (1), 77-91.
- Haşhaş, S. (2013). *Bağlama Eğitiminde Bağlama Tutuş, Mızrap (Tezene) Tutuş Vuruş Yerlerinin Yeri ve Önemi Üzerine Bir İnceleme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Haşhaş, S, İmik, Ü. (2015). *Bağlama Öğretiminde Tezene Tutuş/Vuruş Yönlerinin Yeri Ve Önemi*. İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi, 1 (2) , 11-24.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaygusuz, N. (2014). *19. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türk Müziğinin Kısa Bir Hikâyesi*, Yeni Türkiye: Türk Müsîkîsi Özel Sayısı, 2 (57), ss. 1464-1482. Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.
- Kurubaş, B. (2020). *Geçmişten Günümüze Bağlama İcracılığı ve Bağlama İcrasının Değişim Süreci*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi/Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Parlak, E. (2000). *Türkiye'de El İle (Şelpe) Bağlama Çalma Geleneği ve Çalış Teknikleri*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN BAĞLAMA METOTLARI

SIRA	KISA SAP BAĞLAMA METOTLARI	SIRA	UZUN SAP BAĞLAMA METOTLARI
1	Bağlama Düzeni Bağlama Metodu (Doğan ELMALI)	27	Uzun Sap Bağlama Metodu (Bozuk Düzen) (Sinan HAŞHAŞ)
2	Bağlama Metodu Repertuarı (Doğan ELMALI)	28	Kara Düzen Bağlama Metodu (Doğan ELMALI)
3	Bağlama Metodu (Mansur BİLDİK)	29	Uzun ve Kısa Sap Bağlama Metodu (Levent KESKİN, Cemalettin KALENDER)
4	Tel Tel Bağlama (Can KARAHAN)	30	Pozisyonlarla Uzun Sap Bağlama Metodu (M. Aydın ATALAY)
5	Perde Perde Bağlama (Can KARAHAN)	31	Bağlama Öğrenim ve Eğitim Metodu (Mehmet SAÇAN)
6	Bağlama Metodu (Arif SAĞ, Erdal ERZİNCAN)	32	Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri (Savaş EKİCİ)
7	Bağlama Metodu (Hakkı ŞİMŞEK)	33	Yeni Bağlama Metodu Pratik Kara Düzen
8	Bağlama Metodu (BÜLENT Kılıçaslan)	34	Bozuk Düzen Metodu 2 (Zeynel SÖNMEZ)
9	Bağlama Metodu (M. Aydın ATALAY, Yaşar Kemal ALİM)	35	Bağlama 1 (Zeki Çağlar NAMLI)
10	Bağlama Öğretiminde Yeni Bir Yöntem (Can KARAHAN)		
11	Çocuklar İçin Bağlama Metodu (Hakan ÇAKMAK)		
12	Çöğür Metodu (T. Hakkı KARAHASAN)		
13	Kısa Sap Bağlama Metodu (Volkan KONYA)		
14	Bağlama Düzeni Metodu (Ahmet SAÇAN)		
15	Bağlama Düzeni Metodu (Ahmet SAÇAN)		
16	Kısa Sap Bağlama Metodu (Mehmet SAÇAN)		
17	Temel Bağlama Eğitimi (Yusuf Kemal ZULAL)		
18	Kısa Sap Bağlama Düzeni Metodu (Zakir ARAFAT)		

19	Bağlama Düzeni Metodu (Zeynel SÖNMEZ)		
20	Bağlama Metodu (Ali Kazım AKDAĞ)		
21	Modern Bağlama Metodu (Hakan AKMAZ)		
22	Temel Bağlama Eğitimi (Cemalettin KALENDER, Levent KESKİN)		
23	Kısa Sap Bağlama Metot Kitabı (Murat EROL)		
24	Bağlama Öğretim Metodu (Sabri YENER)		
25	Yeni Bağlama Metodu (Bahattin TURAN)		
26	Temel Bağlama Eğitimi (Nevzat ALTUĞ)		